

Ahol a víz az úr...

Dr. Orosz Szilvia

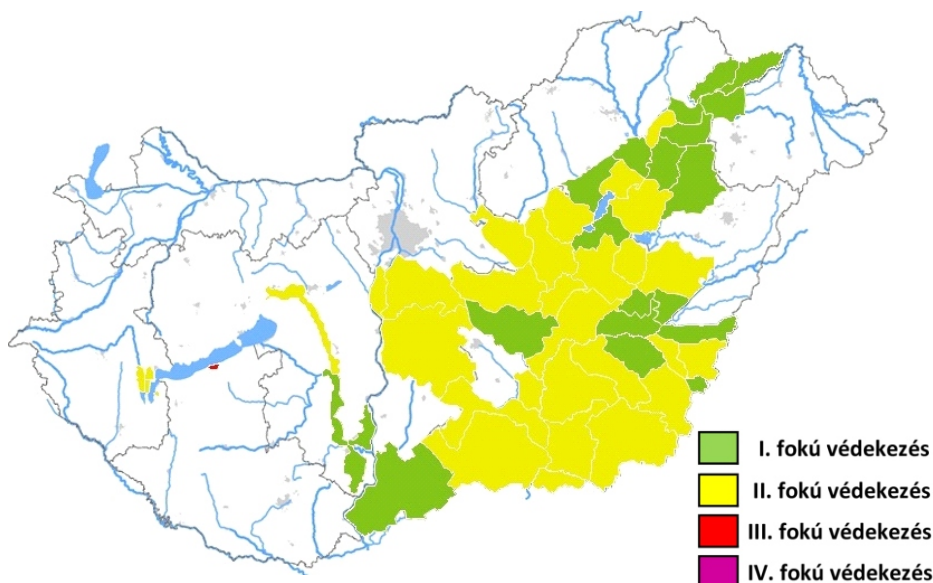
Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft., Gödöllő

Aktuális helyzet 2016. tavasz

OMSZ (2016. február 29.) Belvízduzzasztó kora tavaszi esők: A február folyamán leesett kiadós, a sokévi átlagot 2-3-szorosan meghaladó, 60-120 mm közötti csapadék hatására az Alföldön közel ötszörösére, 70 ezer ha fölé növekedett a belvízzel elöntött területek nagysága.

Belügyminisztérium Vízügyi Főigazgatóság (2016. március 2.): Területi elöntés 76 ezer ha-on alakult ki, amiből vetés és szántó 38 ezer ha. A legnagyobb elöntést, 21 ezer ha-t a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság területén regisztrálták. 11 vízügyi igazgatóság területén **53 belvízvédelmi szakaszon** tartottak belvízvédelmi készültséget. Ebből 22 I. fok, 30 II. fok és 1 helyszínen (Balatonöszöd sztp.) III. fokon védekeztek.

Belvízvédelmi készültségi fokozatok 2016. március 2-án Magyarországon (Belügyminisztérium Vízügyi Főigazgatóság, 2016. március 2.)

Általános információk a hazai belvíz-kérdésről

Magyarország körülbelül egynegyede olyan mély fekvésű sík terület, amelyről természetes úton nem folyik le a víz. A belvízzel veszélyeztetett terület nagysága eléri a 4,4 millió ha-t, melynek 41%-a intenzíven művelt mezőgazdasági terület. Országosan a települések 40%-a erősen, mintegy 80%-a valamilyen mértékben veszélyeztetett a vizek kártételeitől. A települések alig 20%-áról mondhatjuk el, hogy területén vízkárral nagy valószínűség szerint nem kell számolni. **A belvíz az ország 45%-át, főként az Alföldet érinti.** Meghatározói egyrészt a természeti adottságok (domborzati viszonyok, talajtani adottságok, csapadék), másrészt az emberi tevékenységek. Külterületeken a **helytelen mező- és erdőgazdasági művelés.**

Az ország belvízzel leginkább veszélyeztetett térségei:

- a Felső-Tisza-vidéki tájak (Bereg, Tisza-Szamosköz, Rétköz, Bodrogek, Taktaköz)
- a Hortobágy - Berettyó melléke
- a Jászság és a Nagykunság egyes részei
- az Alsó-Tisza vidéke
- **a Dunavölgyi-főcsatorna mente**

Mérsékelten veszélyeztetett terület

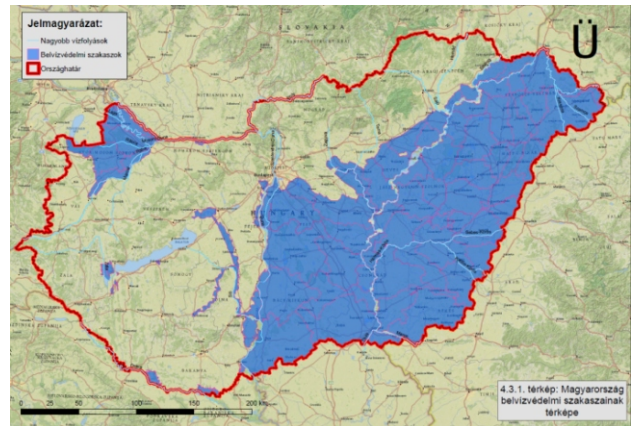
- a Közép-Dunántúlon,
- a Nádor-Kapos-Sió völgye, valamint
- a Kisalföld térsége.

Nagyobb belvízmentes térségek:

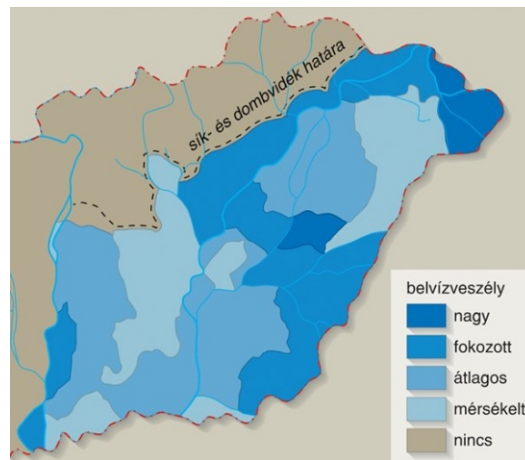
- a Tiszahát
- a debreceni löszhát
- a Tiszazug
- a Békés-Csanádi löszhát egyes részei
- a bácskai löszhát

A megfelelő területhasználat főbb eszközei: művelési ágak elrendezése, erdősítés, talajvédő gyepesítés, szintvonalas talajművelés, talajvédő agrotechnika, megfelelő növényi borítottság. **A víz rendezett elvezetését és a hordalék megfogását biztosító főbb létesítmények: vízelvezető árkok, övárkok, vízmosáskötő-gátak, hordalékfogók, tározók.**

Magyarország belvízveszélyeztetettségi térképe belvízvédelmi szakaszokkal (Belügyminisztérium Vízügyi Főigazgatóság)

Belvízveszélyes területek hazánk keleti részén (forrás: www.mozaweb.hu)

A veszélyeztetett területeken mi a teendő a tömegtakarmányokkal (a Clostridium-fertőzöttség elleni védekezés lépései):

- betakarítás előtt a zöld növény bevizsgálása Clostridium-fertőzöttségre,
- amennyiben kórokozókkal terhelt az alapanyag, vagy mérsékelt a terheltség, de heterogén a depó, akkor Clostridium elleni vakcinázás az egész állatállományra (megelőzőképpen). A szilázs etetése előtt legalább 30 nappal, tehát április-májusban (az ismételt oltást se hagyjuk el!),
- kaszáláskor legalább 8 cm-es tarlómagasság alkalmazása javasolt,
- rossz talajállapot mellett dobos kasza alkalmazása a reális, ami sajnos azt jelenti, hogy nem lesz szársértés. Megoldás: speciális gépkombináció, dobos kasza után ReCon szársértő használata,
- jó talajállapot mellett korszerű tárcsás rotációs kasza javasolt szársértővel szerelve,
- szársértés alkalmazása: maximum 48 óra a renden, de legalább 35% szárazanyag-tartalom elérése lucernában, és legalább 30% szárazanyag-tartalom rozsban valamint fűben (a romlást okozó Clostridiumok visszaszorítása érdekében, mivel ezen baktériumok nem tolerálják a magasabb szárazanyag-tartalmat),
- rendterítés: javasoljuk mérlegelni a rendterítést. Fertőzött, belvizes területen idén kritikus szempont lehet a rendterítés, mert földdel szennyezi az alapanyagot és ez fertőzési láncot indíthat el a tehenészeti telepen. Akkor is, ha már felszáradt a talaj a betakarításkor (a Clostridium elpusztulhat, de a kórokozók spórái túlélnek a kedvezőtlen száraz környezetet)!
- kedvező időben, kisebb hozamnál (lucerna, fű) elhagyható idén a rendterítés, annak érdekében, hogy csökkentsük a talajszennyeződés mértékét. Ekkor azonban minél szélesebb, laza és vékony rendet kell készíteni!
- változóidőben és nagy hozam estében (rozs) a rendterítés idén is javasolt, hogy ne fülledjen be a rend és gyorsabban száradjon az alapanyag,
- munkasebesség: terítésnél max. 5-6 km/óra; forgatásnál max. 7-10 km/óra,
- a megfelelő műszaki eszközök használata fontos tényező idén: rendterítő (merev ujjas) és rendképző (vezérelt ujjas). Amikor 6-8 cm magasságban működtetjük (az átlagnál magasabban), akkor jelentősen csökkenthető a földszennyeződés mértéke. Hozzá kell tenni, hogy ez a magasság növeli a szántóföldi-veszteséget.
- csillagkerekes rendsodró: idén semmiképpen ne használjuk, mert nem lazítja fel az anyagot és meghosszabbítja a fonnyadást, ami felszaporítja a kórokozókat a renden. A csillagkerekes rendsodró egyébként nem tartozik a korszerű megoldások közé, mert kis teljesítményű, nagy veszteséggel dolgozik, nagy takarmányszennyezettség jellemző rá, és ráadásul hurkát sodor, ami nehezíti a bálázhatóságot.
- silózási adalékanyag használata a gyors tejsavas erjedés érdekében (a Clostridiumok gyors kizárása a fermentációból),
- később, a kész szilázs bevizsgálása Clostridium-fertőzöttségre.